

Krzysztof Schwartz
NADLEŚNICZY
NADLEŚNICTWA
JAROCIN

Szanowni Czytelnicy

Tej jesieni naszą największą radością jest fakt, że majowe przymrozki (mrozy) nie unicestwiły jednak wszystkich dębowych kwiatostanów. Okazało się, że pojedyncze drzewa we wnętrzu drzewostanów zawiązały owoce i sypnęły dorodnymi żołędziami. Nasi leśniczowie co prawda nachodzili się niemało, by je znaleźć i zdążyć przed dzikami, ale się udało. Te cenne owoce dotarły już do wyluszczeni, gdzie poddawane są sortowaniu i termoterapii. Obtoczone w płynnym środku grzybobójczym trafiają do chłodni zapakowane w eleganckie, plastikowe beczki. Szczupłość urodzaju skłoniła wielu sceptycznych dotychczas szefów nadleśnictw do zamówienia sadzonek w naszej szkółce kontenerowej. Na wiosnę powstanie drugi moduł produkcji w blokach styropianowych. Rozpisuję się o tym, gdyż ponad 10 lat konsekwentnie pokazujemy naszym kolegom zalety sadzonki z całym (nie uszkodzonym przy wyjmowaniu z gleby) systemem korzeniowym. Pomału zaczynamy podsumowywać miniony rok. Przed nami tradycyjna inwentaryzacja zapasów drewna we wszystkich leśnictwach. Potem uporządkowanie ewidencji wykonanych zabiegów hodowli i ochrony lasu, rozliczenie umów sprzedaży drewna i już będzie wigilia. Czas płynie tym szybciej, im więcej zadań i celów jest do realizacji. Możemy więcej, a więc i chcemy więcej. Póki są siły i ochota do pracy - to przecież sens życia.

Krzysztof Schwartz

Uczniowie ze szkoły w Bachorzewie. Miejsce - nowo otwarta trasa do Wilkowyi, a tu tyle śmieci

Najmłodsi uczestnicy - kolejna grupa ze szkoły w Bachorzewie k. Jarocina

Dzieci z Niepublicznego Przedszkola „Tęcza” w Radlinie podczas sprzątkania

OGÓLNOPOLSKA AKCJA „SPRZĄTANIE ŚWIATA”

Od 18 lat dzieci i młodzież zbierają w lasach odpady. Dorośli! Nie wstyd wam?

„Lasy to życie - chrońmy je” to hasło tegorocznej akcji sprzątkania świata. W ten sposób Fundacja „Sprzątkanie Świata - Polska” i Fundacja „Nasza Ziemia” włączyły się w obchody Międzynarodowego Roku Lasów.

Akcja trwa już blisko 18 lat. Czy długo? Trudno odpowiedzieć. Jak co roku jest przeprowadzana głównie przez młodych ludzi. To oni własnymi rękami zbierają odpady, które w bezmyślny sposób pozostawili być może ich rówieśnicy albo, o zgrozo, „odpowiedzialni” dorośli. Od tych ostatnich wymagałoby się można wymagać dojrzałości, lecz jak się

okazuje - jest to „marzenie ściętej głowy”. Świadcza o tym coraz to nowo pojawiające się dzikie wysypiska śmieci, na których znajduje się dosłownie wszystko. Można się rzeczywiście zniechęcić i mamy nadzieję, że młodzież, z takim zapalem dbająca o środowisko, nie podda się i nie ulegnie frustracji.

Akcję wspierają Lasy Państwowe szczególnie, że odbywa się w Międzynarodowym Roku Lasów. Niby wszyscy wiedzą, że bez zachowania lasów w dobrej kondycji żyć będzie się coraz trudniej i drożej - niby wszyscy wiedzą...

JW, KS

Jaraczewo. Uczniowie biorący udział w akcji porządkowania

Niepubliczny Zespół Szkół w Łuszczanowie. Finał akcji przy budynku szkolnym

Okolice parku nieopodal szkoły. Dzielni uczestnicy akcji z Zespołu Szkół Specjalnych przy ul. Szubiani w Jarocinie

W Publicznym Przedszkolu nr 6 Jarzębinka w Jarocinie

KALENDARIUM - październik/listopad 2011

24 - 27.10 - Konferencja „Aktualne problemy ochrony lasu” - Polskie Towarzystwo Leśne, RDLP w Gdańsku i Instytut Badawczy Leśnictwa zapraszają na konferencję w hotelu Lido w Juracie,
26.10 - Konferencja Forum Energetyki Odnawialnej 2011 - biznes i przemysł dla zielonej gospodarki, podczas targów RENEXPO,
26 - 28.10 - XII Warsztaty dla Liderów Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Lasach Państwowych, na terenie RDLP w Zielonej Górze w OSW „Leśnik” Łagów i OEPL w Jeziorach Wysokich,
27.10 - Światowy Dzień Modlitwy o Pokój (Obchodzony przez Kościół katolicki),
27 - 28.10 - FORUM TECHNOLOGII W ENERGETYCE - Spalanie Biomasy, wydarzenie w Bełchatowie,

3.11 - Dzień św. Huberta - Dzień Myśliwych,
9.11 - Światowy Dzień Jakości,
11.11 - Narodowe Święto Niepodległości (Polska),
15.11 - Międzynarodowy Dzień Pamięci Ofiar Wypadków Drogowych,
16.11 - Międzynarodowy Dzień Tolerancji,
17.11 - Światowy Dzień Studenta,
21.11 - Światowy Dzień Telewizji (ONZ) oraz Światowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień,
21 - 22.11 - XV Międzynarodowy Kongres Ochrony Środowiska ENVICON w Poznaniu.

Jasna Góra znów Zielona

Piętnaste spotkanie leśników na Jasnej Górze zgromadziło bagatela ok. 9 tys. osób. Na pielgrzymkę przybyli pracownicy nadleśnictw, instytutów gospodarki wodnej i parków narodowych, wyższych i średnich szkół leśnych oraz przedstawiciele ruchów ekologicznych. Reprezentowane było ministerstwo środowiska i dyrekcja generalna lasów państwowych. Centralny punkt pielgrzymki stanowiła msza święta, celebrowana na wałach. Eucharystii przewodniczył i homilię wygłosił bp Celestino Migliore, nuncjusz apostolski w Polsce. Nabożeństwo koncelebrował natomiast bp Edward Janiak, Krajowy Duszpasterz Leśników. Z ust biskupa Celestino Migliore padły słowa wdzięczności dla leśników za zapoczątkowaną przed kilkoma laty inicjatywę sadzenia dębów

papieskich (jeden z nich w 2006 roku został posadzony w nuncjaturze w Warszawie). Jako dziękczynienie za dar beatyfikacji Jana Pawła II oraz z okazji 15-tego jubileuszu pielgrzymki o. Stanisław Tomom oraz dyrektor biura prasowego Jasnej Góry odsłonił fresk przedstawiający bł. Jana Pawła II, który został namalowany na ścianie jasno-górskiego wieczernika. Piękną oprawę mszy św. zapewnił Zespół Trębaczy Leśnych „Leśny Róg” oraz Orkiestra Reprezentacyjna Lasów Państwowych z Tucholi.

I tak zakończyło się kolejne spotkanie zielonych mundurów na Jasnej Górze. Każdy z nadzieją lepszego i stabilniejszego jutra oraz z własnymi intencjami wrócił do swoich domów, rodzin i spraw.

Przygotował: Jakub Wojdecki

PUSZCZE POLSKI

Puszcza Jodłowa, znaczy Świętokrzyska

Swym zasięgiem ogarnia obszar Gór Świętokrzyskich, a jej łączna powierzchnia wynosi 53 000 ha. Nie jest to zwarty kompleks leśny, jednak zawiera jeszcze sporą ilość (60%) starych, dość naturalnych drzewostanów puszczańskich. Puszcza Świętokrzyska położona jest na Wyżynie Kieleckiej w rejonie Płaskowyżu Suchedniowskiego. Północną granicę regionu wyznaczają rzeki Kamienna i Czarna Konecka, natomiast południową Świślina i Bobrza. Płaskowyż Suchedniowski na zachód sięga do Radoszyc i Wilczkowic.

Historia

Skąd nazwa Puszcza Jodłowa? To proste - sporą powierzchnię porastają okazałe jodły, a fakt ten uwidatnił w swojej twórczości Stefan Żeromski. Na jej obszarze zachowały się ślady bytności człowieka jeszcze z czasów przedhistorycznych. Rudy darniowe, pokłady krzemienia, żyzne gleby swą atrakcyjnością przyciągały tu ludy, które osiadały na tych obszarach. W średniowieczu Puszcza Świętokrzyska była własnością biskupów krakowskich, wrocławskiego i arcybiskupa gnieźnieńskiego. Ponadto ziemie przynależały jeszcze do klasztoru benedyktynów na Łysej Górze (Świątyni Krzyżu) oraz klasztoru cystersów w znanym wszystkim z dowcipów Wąchocku. Obszar ten graniczył z Puszczą Pilicką i dawną Puszczą Radomską. W jej skład wchodziły obecne Lasy Włoszczowsko-Opoczyńskie, Puszcza Ilżecka i współczesna Puszcza Świętokrzyska. Rozwijający się przemysł związany z wytopianiem metali pożerał coraz większe ilości drewna. Z końcem XV w. powstawać zaczęły także tartaki. Prawo korzystania z lasu stawało się siłą rzeczy coraz ostrzejsze. W XVII w. lasy przeszły do dóbr rządowych.

Ochrona przyrody

Pomimo rozrastającego się przemysłu hutniczego i węglowego, na terenie opisywanego obszaru zachowało się wiele obiektów naturalnego puszczańського

pochodzenia. Dla ich ochrony utworzono Świętokrzyski Park Narodowy oraz niezwykle rezerwat leśne, torfowiskowe i skalne (rezerwat cisów „Radomice”, Świnia Góra oraz Dalejów). Większy obszar ochronny - Świętokrzyski Park Narodowy (utw. 1.05.1950 r.) zajmuje powierzchnię 7.627 ha i obejmuje swym zasięgiem najwyższe pasmo Gór Świętokrzyskich - Łysogóry ze szczytami: Łysicą (611 m n.p.m.) i Łysą Górą (593 m n.p.m.). Najbardziej charakterystycznym elementem Parku jest występowanie kwarcytowych rumowisk skalnych, zwanych potocznie gołoborzami. Dużym ich walorem jest obecność w skałach kwarcytowych skamieniałych fragmentów kambryjskich roślin i zwierząt. Mimo niewielkiego obszaru Łysogóry mają cechy charakterystyczne dla terenów górskich, tj. surowszy klimat, wysokie opady, obecność wielu górskich gatunków zwierząt i roślin.

Tak jak pozostałe obszary puszczańskie, tak i ten był bogaty w dzikiego zwierzę. Polował na niego dwór królewski, polowali i biskupi. Korzystano z bogatych zasobów bartniczych. Wśród ciekawych zwierząt spotkamy tu przede wszystkim: nadobnicę alpejską, traszkę górską, pliszkę górską oraz ogromną sowę - puszczyka uralskiego.

Świat roślin jest nie mniej interesujący. Rosną tu imponujących rozmiarów jodły, dęby i buki. Najcenniejszym walorem przyrodniczym Puszczy Świętokrzyskiej są pojedyncze stanowiska modrzewia polskiego, niektóre drzewa mogą osiągnąć wiek 250 lat, 38 metrów wysokości i ponad metrową średnicę. Na uwagę zasługuje występowanie charakterystycznych dla górskich buczyn żywca gruczołowego i dziewięciolistnego, ponadto rzadkich paproci jak: pióropusznik strusi, zanokcica skalna, północna i murowa.

Do ciekawostek należy występowanie na tych obszarach rzadkiego grzyba. Jest nim modrzewnik lekarski (Laricifomes officinalis). To grzyb pasożytny na starych

modrzewiach, umieszczony w Czerwonej Księdze gatunków zagrożonych. Posiada wieloletnie białawe owocniki (mogące osiągnąć wiek nawet 50 lat), zawiera agaricynę. O właściwościach leczniczych tej substancji wspomina już Pliniusz Starszy w I w. n.e. Odwary z modrzewnika lekarskiego stosowano jako uniwersalny lek na wszystkie choroby. Znachorzy podawali go chorym na nowotwory układu pokarmowego i wątroby jako substytut chininy.

Turystyka

Wybierając się w ten zakątek kraju najłatwiej dojechać tam z okolic Skarżysko-Kamiennej, która leży niemalże w puszczy. Rozpoczyna się tam wiele szlaków turystycznych, a ich atrakcją są rezerwaty, pomniki przyrody, miejsca kultu i historii Polski. Ciekawym miejscem jest dzielnica Skarżyska - Rejów, gdzie można odpocząć nad zalesionymi brzegami Kamionki lub odwiedzić Muzeum Orla Białego.

Atrakcyjność rekreacyjną i wypoczynkową tych lasów powiększa bliskie sąsiedztwo zespołów zabytkowych Szydłowca i Chlewisk. W pobliżu wsi Majdów znajduje się rezerwat cisów o pow. 6 ha, gdzie w naturalnym środowisku występuje cis w formie krzewiastej. Podczas urlopu warto zajrzeć do Wąchocka - rozpoczyna się tu niebieski szlak turystyczny wiodący do Cedzyny i czerwony biegnący przez Starachowice do Kalkowa. W samym Wąchocku można zwiedzić Opactwo Ojców Cystersów.

Można też zahaczyć o Bliżynę, miejscowość otoczoną pierwotną przyrodą, z wieloma strumykami, żródełkami i terenami bagiennymi - to niemała atrakcja dla przyrodników. Ciekawym miejscem jest kopalnia gliny, w której odkryto jaja dinozaurów i bogate złoża agatu.

Informacje zaczerpnięto z:
www.przyroda.polska.pl
<http://sirkamyrk.republika.pl>

Przygotował: Jakub Wojdecki

W telegraficznym skrócie

Z KRAJU

► Huragan spustoszył lasy

Huragan, który przeszedł nad Zachodnią Polską z niedzieli na poniedziałek (11/12 września), tylko na terenie RDLP Szczecin powalił co najmniej 240 000 m³ drewna. Największe spustoszenia zanotowano w lasach na terenie nadleśnictw: Barlinek, Bogdaniec, Choszczno, Dębno, Kłodawa, Lubniewice, Mieszkowice, Ośno, Różańsko, Rzepin i Strzelce Krajeńskie. (d-n)

► Ryn: Unijni delegaci rozmawiali o lasach.

W dniach 28-29 września 2011 r. w Rynie odbyła się konferencja pt. „Leśnictwo dla klimatu i różnorodności biologicznej”, podczas której dyskutowano o celach i zadaniach gospodarki leśnej. Wzięli w niej udział delegaci krajów członkowskich Unii Europejskiej. Spotkanie osób związanych z leśnictwem, ochroną przyrody i środowiska tradycyjnie organizuje kraj, który przewodzi prezydencji w UE. (www.lasy.gov.pl)

► Premier Tusk pod dębem Bartkiem

W trakcie podróży po województwie świętokrzyskim

premier Donald Tusk wraz z małżonką zatrzymał się w Zagnańsku, by zobaczyć najpopularniejsze polskie drzewo - dęba Bartka. Premier pytał m.in. o stan drzewa i działania ochronne prowadzone w jego sąsiedztwie. (www.lasy.gov.pl)

► Nieudana prywatyzacja FOD

Ministerstwo Skarbu Państwa poinformowało, że proces prywatyzacji spółki Fabryka Obrabiarek do Drewna Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy został zakończony bez wyboru inwestora. Jednocześnie została podjęta decyzja o ponowieniu procesu w trybie przetargu publicznego. (d-n)

► Leśnicy w nowym parlamencie

W nowym parlamencie zasiądą cztery osoby związane z lasami: trzech posłów i jeden senator: Dariusz Bąk - poseł PiS, Jan Szyszko - poseł PiS, były minister środowiska, Stanisław Żelichowski - poseł PSL, były minister środowiska oraz Wojciech Skurkiewicz - senator PiS. (www.lasy.gov.pl)

► Nowe wystawy w OKL w Gołuchowie

Stawonogi i sztuka zakopiańska to kolejne dwie wystawy, jakie otwarto 5 października w Ośrodku

Kultury Leśnej w Gołuchowie. Pierwsza z nich „Dzięki natury mocy” prezentuje rzeźby Zygmunta Piekacza i tkaniny Małgorzaty Kowalczyk - artystów z Zakopanego. Druga to wystawa przyrodnicza obrazująca ewolucję stawonogów.

Wystawę „Sowy, sówki, sóweczki” - ponad 400 sów wykonanych z drewna, metalu, kamieni ozdobnych oraz muszli, od 16 września można oglądać w Muzeum Leśnictwa OKL. Jest to kolekcja niezwykłego już Kazimierza Frankiego, którą do zbiorów ośrodka przekazała jego żona Alicja Franke. (OKL Gołuchów)

► KZM i badania

Kleszczowe zapalenie mózgu - badanie odporności poszczepiennej dla leśników. Tej jesieni Akademia Medyczna we Wrocławiu będzie prowadzić projekt badawczy dotyczący monitorowania odporności w kleszczowym zapaleniu mózgu (KZM). W badaniu będą mogli wziąć udział pracownicy Lasów Państwowych. Projekt badawczy został objęty patronatem Dyrekcji Generalnej LP. (www.lasy.gov.pl)

► 20 lat ustawy o lasach

We wrześniu 1991 r. sejm uchwalił ustawę o la-

sach, obowiązującą w głównym kształcie do dziś. O tym, czy i jak się sprawdziła, dyskutowali 29 września w Warszawie aktywni zawodowo i emerytowani reprezentanci praktyki leśnej różnych szczebli, przedstawiciele organizacji leśnych, związków zawodowych, Ligi Ochrony Przyrody i Ministerstwa Środowiska. (www.lasy.gov.pl)

► Wielkopolska - nowa fabryka mebli

W miejscowości Podanin koło Chodzieży (Wielkopolska) oficjalnie wmurowano (we wtorek 27 września) kamień węgielny pod nową fabrykę mebli. Inwestorem jest spółka Europol Meble Polska. Zostanie zbudowana fabryka mebli tapicerowanych, a w późniejszym okresie fabryka pianki meblowej. Koszt inwestycji wyniesie 100 mln zł. Przewidywany termin rozpoczęcia produkcji to lipiec 2012 roku. Inwestycja powstaje na terenie podstrefy Chodzież wchodzącej w skład Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. (d-n)

► Sroga kara

Kontrolerzy Inspekcji Transportu Drogowego podczas rutynowej kontroli pojazdów w Radomiu

zatrzymali samochód przewożący drewno. Za przekroczenie wagi o 10 ton i długości przewożonego drewna o kilka metrów - oprócz zabrania dowodu rejestracyjnego - wymierzono karę 26 040 zł. Karę po połowie (czyli po 13 020 zł) musi zapłacić właściciel firmy przewozowej i firma ładująca drewno. (d-n)

► Pożar

W niedzielę (11 września) w Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej wybuchł pożar na terenie firmy Enpal Vapo. Zapalił się skład ze ściągą drzewną. W akcji gaśniczej brało udział 10 zastępów straży pożarnej, w tym śmigłowiec gaśniczy. (d-n)

► Ponowna aukcja udziałów

Ministerstwo Skarbu Państwa po raz kolejny (czwarty) wystawiło na sprzedaż 85% udziałów w spółce Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Przemysłu Płyt Drewnopochodnych Sp. z o.o. z siedzibą w Czarnej Wodzie. Działalność Spółki obejmuje prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk biologicznych i środowiska naturalnego. Ośrodek zatrudnia 30 pracowników. (d-n)

Edukacja przyrodnicza w środowisku naturalnym cz. II

Pod tym hasłem miały miejsce kolejne spotkania nauczycieli z leśnikami w OEL w Czeszewie, które odbyły się w dniach 7-8 października b.r. Warsztaty edukacyjne były skierowane głównie do nauczycieli nauczania początkowego, ale prezentowane treści mogły być przydatne również dla pedagogów prowadzących zajęcia w wyższych klasach. Patronat nad wydarzeniem objął CILP oraz wortal internetowy uczniów i nauczycieli e-Ryś, którego działalność przedstawiła jego współtwórczyni - Anna Pikus z Warszawy. Dodatkowo pieczę medialną nad spotkaniem sprawował portal edukacyjny www.zielonalekcja.pl z Poznania.

Na przybyłych gości czekali w tym roku specjaliści z różnych dziedzin przyrodniczych i nie tylko. Oprócz trójosobowej załogi Nadleśnictwa Jarocin (H. Przybylski, M. Dobroczyński, J. Wojdecki), swoje prezentacje przedstawili Paweł T. Dolata i Bartosz Skrzypczak z OTOP-u. Ponadto ciekawe wystąpienie wraz z przedstawieniem żywych okazów płazów wygłosił Krzysztof Kolenka z Wrocławia. Nauczyciele mogli dosłownie dotknąć przyrodę na wyciągnięcie ręki. Każde z kilku spotkań miało swój finał w terenie. Tam

uczestnicy warsztatów weryfikowali metody oraz techniki i rozwiązania, jakie oferuje nasz ośrodek edukacyjny. Podglądaliśmy więc wspólnie (z wykorzystaniem specjalistycznych mikrokamer) dziuple i budki lęgowe ptaków. By poznać mieszkańców Uroczyska Warta oraz przymierzyć się do rozpoznania gatunków drzew i krzewów porastających te zalewowe tereny, wybraliśmy się wspólnie na jedną z trzech ścieżek edukacyjnych. Po drodze padały propozycje oraz pomysły na dalsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury terenowej.

Po wysłuchaniu wystąpień wszystkich trenerów, nauczyciele wzięli udział w ostatnim etapie spotkania - konsultacjach. Wspólna otwarta dyskusja wypracowała postulaty, jakie będą realizowane podczas kolejnych spotkań - najbliższe już w lutym 2012 r. W tym miejscu pragniemy zaprosić do współpracy z ośrodkiem wszystkich chętnych pedagogów oraz opiekunów. Dalej (uparcie) będziemy tworzyć szkice scenariuszy zajęć lekcyjnych realizowanych w terenie. Jeszcze raz serdecznie dziękujemy wszystkim nauczycielom za udział, a trenerom za profesjonalne wsparcie.

Darzbór

Przygotował: Jakub Wojdecki

A oto specjaliści goście

By zrozumieć, trzeba dotknąć - płazy w „realu”

O bóckach opowiadał z ogromnym zapałem ornitolog i lider Południowowielkopolskiej grupy OTOP

O wodzie w przyrodzie opowiadał Jakub Wojdecki

Nauczyciele podczas pracy nad zagadnieniami ekologii i ochrony przyrody z trenerem Mikołajem Kaczmarem

Europejskie Dni Ptaków - Jaraczewo 2011

W sobotę 1 października 2011 roku, z okazji Europejskich Dni Ptaków, odbyła się wycieczka przyrodniczo-krajoznawcza. Tak jak co roku uczestniczyło w niej blisko 50 uczniów ze szkół podstawowych w Wojciechowie i Goli oraz gimnazjów w Jaraczewie i Cerekwicy wraz z opiekunami: Lilianą Niewdaną, Izabelą Czają, Iloną Smolarek, Agnieszką Płończak, Robertem Majką i Waldemarem Szymankiewiczem.

Dni Ptaków to wydarzenie, w którym może wziąć udział każdy, dlatego z roku na rok liczba osób zainteresowanych taką formą spędzenia czasu wolnego stale wzrasta. Jaraczewskie łąki są miejscem, gdzie można zaobserwować wiele gatunków ptaków, zwłaszcza dość dużych, co dla początkujących, młodych ornitologów jest bardzo ciekawe.

Pieszna wycieczka przyrodniczo-krajoznawcza liczyła kilka kilometrów

Otwarcie tegorocznej imprezy miało miejsce w Gimnazjum im. Bohaterów Armii „Poznań” w Jaraczewie i rozpoczęło się przygotowaną przez Agnieszkę Płończak prezentacją multimedialną połączoną z konkursem „Jaki to ptak?”. I choć niektóre zdjęcia spra-

wiały młodym przyrodnikom trochę kłopotu, to jednak większość gatunków była im doskonale znana. Z łatwością rozpoznano kaczkę krzyżówkę, dziecięta dużego czy sikorkę bogatkę. Uczennice z gimnazjum z Cerekwicy zaprezentowały znalezione niedaleko stawu gniazdo, zawieszone między

lodygami trzciny. Okazało się, że należy ono do niewielkiego ptaka, objętego w Polsce ochroną ścisłą - trzcinniczka. Następnie uczniowie udali się do pobliskiego zabytkowego kościoła pw. św. Marii Magdaleny. W drodze do świątyni Liliana Niewdana przybliżyła wszystkim historię Jaraczewo-

wa, zwracając uwagę na herb miejscowości (krata św. Wawrzyńca). Po zwiedzeniu wnętrza kościoła uczniowie poznali historię tablicy wmurowanej w ścianę z okazji dwusetnej rocznicy odsieczy wiedeńskiej. Po niezwykle ciekawej, choć nietypowej lekcji historii w terenie, młodzież udała się na ornitologiczne bezkrwawe łowy.

Podczas kilkukilometrowej pieszej wycieczki zaobserwowano i policzono około 200 ptaków, w tym 15 gatunków. Wśród najliczniej występujących gatunków znalazły się: gęsi (gęgawa i zbożowa), szpaki i kaczki krzyżówki. Po wyprawie uczniowie odpoczęli w pobliskim parku, gdzie podsumowano tegoroczne Dni Ptaków. Wszyscy uczestnicy wzięli udział w konkursie. Pytania dotyczyły ptaków, OTOP-u oraz

zabytków gminy Jaraczewo. Nauczyciele sprawnie podliczyli punkty i ogłoszono zwycięzców z poszczególnych szkół (szkoła w Wojciechowie - Marcin Pielucha, szkoła w Goli - Filip Oblizajek, gimnazjum w Cerekwicy - Nina Kaczyńska, gimnazjum w Jaraczewie - Julita Wojciechowska). Wszyscy uczniowie otrzymali ulotki dotyczące Europejskich Dni Ptaków, a wyróżnieni - drobne upominki i dyplomy dla szkół.

Mimo małej liczby ptasich przyjaciół (w poprzednich latach obserwowano nawet 1.000 ptaków, w tym 30 gatunków) impreza została zaliczona do udanych. Dopisała wspaniała słoneczna pogoda i doskonale humor młodych przyrodników.

Tekst: Liliana Niewdana, Agnieszka Płończak

W telegraficznym skrócie

► Wypadki śmiertelne przy pracach leśnych

Podczas wycinki drzew w lesie na terenie gminy Nowa Brzeźnica (Łódzkie) zginął 47-letni mężczyzna, który został przyniesiony upadającym drzewem. W miejscowości Rudnik (Małopolska) 62-letni mężczyzna zginął podczas transportowania drewna. Traktor, którym kierował, przewrócił się na stromym zboczu przynajmniej prowadzącego. Mimo szybkiej pomocy lekarskiej mężczyzna zmarł. W miejscowości Michniów (powiat bieszczadzki) zginął 57-letni mężczyzna kierujący ciągnikiem z przyczepą wypełnioną drewnem. Na stromym zjeździe ciągnik przewrócił się, przynajmniej kierującego. W Iwonicy koło Krosna 56-letni mężczyzna w wyniku uderzenia konarą spadł z wysokości 10 metrów, ponosząc śmierć na miejscu. (d-n)

► Drewex S.A. - Wniosek o upadłość

Zarząd spółki Drewex S.A. skierował do Sądu Rejonowego Kraków-Śródmieście wniosek o ogłoszenie upadłości w postępowaniu likwidacyjnym. Głównie Drewex jest notowana na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych. Spółka zajmuje się m.in. produkcją drewnianych mebli dla dzieci. (d-n)

ZE ŚWIATA:

► Europa - Artykuł w New York Times

European Panel Federation (EPF) - organizacja skupiająca wytwórców płyt wiórowych, MDF i OSB, wykupiła (26 września) całą stronę w New York Times i w International Herald Tribune, aby opublikować protest wobec wzrastającego wykorzystania drewna dla celów energetycznych. Artykuł autorstwa prezydenta EPF Ladislausa Döry, ostro skrytykował politykę energetyczną Unii Europejskiej, która nakazuje coraz większe wykorzystanie biomasy, w tym drewna. Prezydent EPF uważa, że „lobby energetyczne rządzi Unią Europejską”, dyktuje ceny drewna i doprowadza do upadku przemysłu drzewnego. (d-n)

► Finlandia - Rekordowy stół

W Finlandii, w miasteczku Nauvo, zbudowano najdłuższy na świecie stół. Jego długość wynosi 163 metry i 58 centymetrów. Przy stole może jednocześnie usiąść 550 osób. Poprzedni rekord został ustanowiony w Singapurze - tamtejszy stół mierzył 160 metrów. Fiński rekord został wpisany do Księgi Rekordów Guinnessa. (d-n)

► Szwajcaria - Tartaki w kryzysie

Jak podaje serwis drewno-news, w Szwajcarii w 2010 roku pozyskano 2 403 000 m³ drewna, mniej o -1,1% niż rok wcześniej. Również spadła (o -1,0%) produkcja tarcicy, która wyniosła 1 397 000 m³. Jak podkreślają szwajcarskie organizacje skupiające drzewiarzy, to nie tylko efekt kryzysu gospodarczego. Właściciele lasów pozyskują mniej drewna, windując w ten sposób jego cenę. Spada także ilość czynnych tartaków w Szwajcarii. Ostatnie dane wskazują, że było ich 388, a jeszcze 15 lat temu (w 1996 roku) ich liczba wynosiła 538. (d-n)

► Szwecja - Paliwo z oleju sosnowego

Coraz większą popularnością cieszy się w Szwecji paliwo do samochodów z silnikiem diesla, w którym jest zawarty dodatek... na bazie oleju sosnowego. Jest to produkt z oleju talowego (tzw. smolej), który powstaje przy roztwarzaniu drewna metodą siarczynową. Wytwórca tej mieszanki paliwowej - firma Preem rozpoczęła dystrybucję paliwa wiosną, a dodatek stanowił wówczas 20%. Od 1 października (w okresie zimowym) Preem będzie sprzedawał paliwo z 10% zawartością oleju sosnowego.

► Walia - Pieniądze rosną na drzewach...

Ciekawego odkrycia dokonano w lesie niedaleko miasta Highlands w Walii, gdzie znaleziono drzewa z wrosniętymi w korę... monetami. Monety pochodzą sprzed kilku wieków. Prawdopodobnie są to „drzewa życzeń” - wkładano kiedyś w nie drobne monety w różnych intencjach (np. powrotu do zdrowia). W sumie do tej pory zlokalizowano siedem takich drzew. (d-n)

► USA - Hala koncertowa wyłożona dębem czerwonym

W Kansas City (USA) została otwarta sala koncertowa Kansas City Concert Hall, której wnętrza zostały wyłożone dębem czerwonym. Uzyskano dzięki zastosowaniu tego drewna bardzo dobre właściwości akustyczne obiektu. Koszt całej inwestycji wyniósł astronomiczną kwotę, jak na kryzys - 413 mln \$. (d-n)

► Rosja - Specjalne przejście graniczne

Na granicy rosyjsko-fińskiej w miejscowości Lahdenpohja zostanie otwarte specjalne przejście graniczne dla przewozu drewna. Dodatkowo dotychczasowe przejścia graniczne zostaną zmodernizowane. W ramach projektu Unii Europejskiej „Euroregion

Karelia-UE” z kasy unijnej zostanie przeznaczona 6 mln € na budowę nowych i remont istniejących dróg dojazdowych do rosyjsko-fińskich przejść drogowych.

► Rosja - Mafijna bitwa o tartak

W niedzielę (2 października) w Irkucku doszło do strzelaniny pomiędzy dwiema grupami przestępczymi. A poszło... o prawo własności do tartaku. Efekt: czterech zabitych i trzech rannych. Kilka dni wcześniej w podobnej strzelaninie „o tartak” na przedmieściu Irkucka rannych zostało pięć osób. (d-n)

► Chiny - Wyniki eksportu i importu drewna

Handel zagraniczny Chin w zakresie drewna i wyrobów drzewnych w pierwszej połowie 2011 roku osiągnął astronomiczną wartość 39,27 mld \$ i był większy o +25,0% (r/r). Wartość importu wyniosła 19,64 mld \$ (+36,0%) a eksportu 19,63 mld \$ (+16%). Głównymi partnerami handlowymi Chin były w pierwszym półroczu: kraje ASEAN (kraje Azji południowo-wschodniej), USA, UE i Japonia. (d-n)

Przygotował: J.W.

* (d-n) zaczerpnięto z serwisu informacyjnego Drewno-News

Obrączkowanie i wędrówki bocianów czarnych z Nadleśnictwa Jarocin

W dniach od 16 do 26 czerwca i 9 lipca tego roku zespół Południowowielkopolskiej Grupy Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków wraz z leśnikami z regionu prowadził bezpośrednie kontrole gniazd bocianów czarnych i obrączkowanie w nich piskląt. Oznakowaliśmy 39 piskląt z 10 lęgów w 6 nadleśnictwach, z czego tradycyjnie najwięcej, bo aż 15, w Nadleśnictwie Jarocin.

Prace w ramach programu „Aktywna ochrona bociana czarnego *Ciconia nigra* w Południowej Wielkopolsce” prowadziliśmy w 8 powiatach (jarociński, kaliski, kępiński, krotoszyński, ostrowski, ostrzeszowski oraz południowe fragmenty wrzesińskiego i średzkiego), na terenie i przy współpracy 7 nadleśnictw: Antonin, Jarocin, Kalisz, Krotoszyn, Przedborzów, Siemianice i Taczanów. Zwraca uwagę dobry sukces lęgowy w regionie w tym roku - w 7 gniazdach były po 4 młode, w jednym nawet 5, a dwie trójki tylko w przypadku najpóźniejszych lęgów.

W dniach 22 i 23 czerwca działaliśmy na terenie najbogatszego w znane gniazda bocianów czarnych Nadleśnictwa Jarocin - udało się oznakować po 4 młode z dwóch gniazd w gminie Miłosław w powiecie wrzesińskim i jednego w gminie Żerków w powiecie jarocińskim. W drugim gnieździe pod Żerkowem była trójka piskląt za małych jeszcze do obrączkowania - zrobiliśmy to w specjalnej „dogrywce” 9 lipca.

Do gniazd w Nadleśnictwie Jarocin wspinali się specjaliści-wspinacze z Poznania: Marek Loritz i Jakub Pruchniewicz - to im zawdzięczamy sprawne akcje. Ptaki obrączkował niżej podpisany. Co ciekawe, przy większości gniazd pomagał jako wolontariusz prof. dr hab. Aleksander Schwarzenberg-Czerny, zafascynowany bocianami astronom z Warszawy, współautor programu polskich satelitów naukowych. Przy innych pomagali Michał Michalak i Bartosz Skrzypczak z PwG OTOP. Akcja nie udałaby się bez wsparcia, jaką udzieliło Nadleśnictwo Jarocin i jego pracownicy, szczególnie Anna Andrzejewska i Jacek Gola, a także leśniczowie czy podleśniczowie leśnictw z gniazdami. Wszystkim bardzo dziękuję za pomoc!

Dorosły bocian czarny z Czeszewa (22.06.11)

Młode bociany czarne - gniazdo w Czeszewie (23.06.11)

Piskląta bociana czarnego - gniazdo zlokalizowane w Szczonowie (leśnictwo Rozmarynów)

Praktycznie wszystkie boćki czarne znakowane w Południowej Wielkopolsce w latach 2003-2011 otrzymują dodatkowo specjalne, białe obrączki plastikowe na gołę, z wyraźnym kodem literowo-cyfrowym. Białe obrączki są możliwe do odczytania z daleka lunetą, co zrewolucjonizowało badania nad wędrówkami tego gatunku w porównaniu ze standardowymi obrączkami metalowymi, których numer z daleka odczytać jest skrajnie trudno.

Na zachodnim szlaku...

Pierwsza w tym roku informacja o bocianie czarnym z Nadleśnictwa Jarocin nadeszła tuż zza niemieckiej granicy. Numer plastikowej obrączki został odczytany przez Jörga Kaspera dnia 5 września 2011 r. na stawie Neudorfer Teich koło wsi Klitten (w języku górnołużycznym jej nazwa brzmi Kłětno) w powiecie Görlitz na Górnych Łużycach, w kraju związkowym Saksonia. Ptak ten został oznakowany 7 lipca 2010 r. jako młody w gnieździe w gminie Miłosław. Do gniazda wspinał się Tomasz Franikowski, w akcji uczestniczyli też pracownicy Nadleśnictwa Jarocin.

Miejsce obserwacji tego ptaka znaj-

duje się 187 km na południowy zachód od miejsca obrączkowania. Jest to kolejna wiadomość z Niemiec o bocianie czarnym z Wielkopolski, potwierdzająca wędrówki części naszych ptaków tego gatunku zachodnim szlakiem wędrówkowym, omijającym Morze Śródziemne od zachodu, przez Gibraltarię.

...i na szlaku wschodnim

Z drugiego szlaku wędrówek bocianów czarnych z Polski (a także praktycznie całości naszych bocianów białych), wiodącego na południowy wschód - przez Bałkany, Turcję, Izrael i Egipt do środkowej Afryki, doczekaliśmy się w tym roku prawdziwego „wysypu” informacji. Otóż pomiędzy 23 września a 17 października aż 28 bocianów czarnych z Polski zidentyfikowano w południowo-wschodnim Izraelu. Odczytów obrączek dokonał lunetą i w wielu przypadkach udokumentował fotografiami ornitolog z Niemiec - Carsten Rohde, prowadzący badania nad tym gatunkiem od wielu lat, w tym od kilku lat na przelotach i zimowiskach w Izraelu.

Łącznie w tym okresie Carsten Rohde odczytał obrączki 166 różnych

bocianów czarnych z 14 krajów, z tego najwięcej z Republiki Czeskiej - aż 50, a na drugim miejscu z Polski - 28, co daje nam rekordowy, najbogatszy rok w wiadomości powrotne z Izraela! Równie połowa z nich (14) to ptaki tegoroczne, będące w trakcie pierwszej jesiennej wędrówki z Polski. Trzy najstarsze zostały oznakowane w roku 2004. Te 28 polskich bocianów czarnych zostało oznakowanych w kilku regionach kraju, ale najbogatszym w wiadomości z odległości ok. 2 500 kilometrów nadleśnictwem w Polsce stało się Nadleśnictwo Jarocin, w którym oznakowaliśmy ich aż 6!

Najstarszy z nich został zaobrazkowany przeze mnie 18 czerwca 2004 r. jako jedno z 3 piskląt w gnieździe na dębie w gminie Żerków. Wspinaczem był Jakub Pruchniewicz, w akcji uczestniczył też Jacek Pietrowiak. Drugiego z naszych bocianów oznakowaliśmy 6 lipca 2006 r. jako jedno z 4 piskląt w gnieździe na dębie w gminie Miłosław. Wspinaczem był tu Wiktor Maniecki, w akcji uczestniczyli też Jacek Pietrowiak i Bartosz Skrzypczak z PwG OTOP. Trzeci bocian został oznakowany 7 lipca

2010 r. z pomocą wspinacza Tomasza Franikowskiego oraz leśników w gnieździe w gminie Żerków, tym samym co ptak z roku 2004. Wreszcie trzy ostatnie to tegoroczne młodziaki, oznakowane z pomocą jarocińskich leśników i wspinacza Marka Loritza w czerwcu i lipcu 2011 r., wszystkie z gniazd na dębach: jeden w gminie Miłosław, a dwa to wspomniane już najpóźniejsze w regionie rodzeństwo spod Żerkowa, dla którego musieliśmy organizować ponowną, specjalną wyprawę 9 lipca. Jak widać, było warto! Odczyty potwierdziły, że ptaki osiągnęły lotność i normalnie podjęły wędrówkę.

Co ciekawe, wszystkie cztery wyżej wspomniane rodzinne gniazda boćków czarnych z Nadleśnictwa Jarocin znajdują się w Żerkowsko-Czeszewskim Parku Krajobrazowym, w którego logo jest właśnie bocian czarny. Jak widać, wybrano je słusznie.

Paweł T. Dolata

Więcej o bocianach czarnych i innych ptakach z Południowej Wielkopolski: www.pwg.otop.org.pl
Fot. Marek Loritz, Paweł T. Dolata

Obchody Święta Drzewa 2011

Nadleśnictwo Jarocin uczestniczyło w inauguracji obchodów Święta Drzewa podczas dwóch wydarzeń. 1 października gościliśmy w gminie Dopiewo. Spotkanie rozpoczęło się sesją wykładową w sali GOSIR, gdzie m.in. dr inż. Anna Wierzbicka z Zakładu Ochrony Lasu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu wygłosiła wykład: „Jak zostać Stwórcą sosny?” -

o dobrodziejstwach hodowania własnych drzew, a prof. Piotr Tryjanowski z Instytutu Zoologii UP w Poznaniu w prezentacji: „Drzewa szum, ptaków śpiew...” dowodził, dlaczego ptakom potrzebne są drzewa, a drzewom ptaki. Nie zabrakło również wspólnego zwiędzania kolorowych „ptasich” wystaw. Uroczyste i szumne przejście na plac festynu miało

miejsce już w godzinach południowych podczas „Korowodu - Eko Bębnienia dla przyrody” w wykonaniu uczniów jednej ze szkół. Ciekawostką jest fakt, iż wszystkie instrumenty zostały wykonane z surowców wtórnych. Ciekawe były też występy zespołu sygnalistów „Wentor”, kapeli „z Orliczka” oraz „Drum Work”, finał konkursu z nagrodami „performance-Dąb”, wspólne sadzenie drzew, ekowarsztaty dla najmłodszych, marsz terenowy i wiele, wiele atrakcji. Pogoda dopisała, a wspólna zabawa trwała do godzin wieczornych. Wśród licznych wystawców dojrzelśmy przedstawicieli WPN, Lasów Państwowych, Instytutu Zoologii i Zakładu Ochrony Lasu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Kół Łowieckich oraz licznych kół artystycznych i terapii zajęciowej.

Drugim wydarzeniem było

spotkanie w dniu 11 października z uczniami Szkoły Podstawowej i członkami Szkolnego Klubu „Ekoludek” w Kotlinie. Okraśliły je występy artystyczne w wykonaniu dzieci. Kolorowe stroje imitujące różne gatunki drzew świetnie oddały klimat recytowanych wierszy, opowiadań i wyśpiewanych wspólnie piosenek. Na tym nie koniec. Uczestniczyliśmy też w części terenowej - wspólnie sadząc drzewa w obejściu szkoły. Dzieci chętnie wykonywały polecenia edukatora. Spotkanie zakończyło się wspólną wyprawą do „e-lasu”. Przy okazji ogólnopolskiej akcji edukacyjnej „Cała Polska czyta dzieciom” odczytaliśmy ciekawe opowiadanie o zuchwałym jelenku.

Po rozdaniu nagród poze-

gналиśmy się, obiecując wrócić za rok - dotrzymamy obietnicy.

Przygotował: Jakub Wojdecki

• CO Z KLIMATEM W NAJBLIŻSZYCH LATACH?

Jak twierdzi Stawros Dimas, komisarz unijny, globalne ocieplenie postępuje w takim tempie, że nie bez przesady wysnuto stwierdzenie iż teraz jest ostatni czas i szansa na to, by ten proces zatrzymać. Aby ograniczyć wzrost temperatury o 2°C (powyżej temperatury z czasów przedindustrialnych), należy zmniejszyć emisję globalnych gazów cieplarnianych do roku 2050 o co najmniej 50% w stosunku do poziomu z 1990 roku. Czy to realne założenie?

• PO CO TA AKCJA?

Święto Drzewa jest programem edukacji ekologicznej Klubu Gaja realizowanym od 2003 roku, który co roku w dniu 10 października inauguruje ogólnopolska i międzynarodowa akcja sadzenia drzew. Celem programu jest edukacja dla zrównoważonego rozwoju i podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska oraz zainspirowanie uczestników do podjęcia lokalnych działań dotyczących sadzenia i ochrony drzew w celu zmniejszenia skutków zmian klimatu na Ziemi.

• KTO BIERZE UDZIAŁ W AKCJI I Z JAKIM REZULTATEM?

Do programu włączają się głównie placówki oświatowe, samorządy, instytucje, przeróżne organizacje oraz firmy. Jednak jej głównymi beneficjentami są najmłodsze uczestnicy, przedszkolaki oraz uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (i bardzo dobrze). Dla przykładu w VIII edycji Święta Drzewa w 2010 roku przy szerokim udziale społecznym posadzone ponad 43 000 drzew! Przy okazji zebrano również 265 ton makulatury! W programie uczestniczyło ponad 43 000 osób! W tym roku program Święta Drzewa został objęty Patronatem Ministra Środowiska, Ministra Edukacji Narodowej, Prezydenta m. st. Warszawy. W naszej okolicy wydarzenie wsparło Starostwo Powiatowe w Jarocinie. Akcja została włączona w Kampanię Miliarda Drzew dla Planety pod patronatem UNEP (ONZ) oraz Międzynarodowego Roku Lasów. Święto drzewa i związane z jego obchodami wspólne sadzenie drzew to chyba jedyny z najbardziej sensownych sposobów przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Trzeba podkreślić, że partnerem strategicznym programu są Lasy Państwowe.

Wręczenie nagród za wyróżnione w konkursie plastycznym prace